

Signalement portretteert jonge kunstenaars.
Deze maanden is de beurt aan Marie Civikov.

Genadeloos binnenkomen

Grote, hyperrealistische figuurstukken schildert ze, in harde kleuren. Marie Civikov was afgelopen oktober voor de derde keer op rij genomineerd voor de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst. Dit jaar won zij.

door Sandra Spijkerman

© MARIE CIVIKOV, *Lucky bingo life*, 2010, olieverf en acryl op doek, 200 x 240 cm, foto: Marie Civikov

MARIE CIVIKOV,
His Master's voice, 2010,
 olieverf en acryl op doek,
 200 x 150 cm, foto: Marie
 Civikov

Het is even wennen, die harde, schelle neonkleuren waarvan Marie Civikov (1979) zich in haar complexe figuurstukken bedient. Hiermee geeft ze duidelijke contouren aan de figuren en andere onderdelen van haar voorstellingen. Bovendien passen de kleuren bij haar thematiek: de koude nepwereld die de reclame- en marketingafdelingen van onze consumptiemaatschappij ons voorschotelen. “Ik ben lang op zoek geweest naar een manier om mijn werk genadeloos bij de toeschouwer binnen te laten komen”, vertelt Civikov in haar Haagse atelier. “Toen ik de tentoonstelling van Daniel Richter [in het GEM, 2007-2008, *red.*] had gezien, was ik zó onder de indruk. Ik kende wel kunstenaars die neonkleuren gebruiken, maar meestal vond ik dat te illustratief. Richter liet zien hoe je het ook anders kon doen, in contrast met gewone kleuren. Extra voordeel: deze kleuren maken de voorstelling minder realistisch.” Op die manier ontstaat een afstand tot de werkelijkheid die inzicht brengt.

BIZARRE BEELDEN

Een nieuw werk begint bij Civikov bij een verhaal dat ze leest, iets wat ze ziet of wat iemand vertelt. “Dat roept beelden op in mijn hoofd. Bizarre, contrastrijke beelden vaak. Die allereerste beelden zijn voor mij aanleiding om naar plaatjes te zoeken.” Zo ontstond *Welcome to join* (2011) naar aanleiding van een advertentie voor een ritje op een tank als bedrijfsuitje. De plaatjes die ze daarbij zoekt komen uit haar eigen digitale archief of van internet. Op de computer stelt zij daaruit collages samen. Daarbij schuift ze net zo lang met verschillende elementen tot ze een grote, kloppende compositie heeft. Pas als dat stadium is bereikt, gaat ze over op doek, kwasten en verf waarmee ze gestaag de voorstelling opbouwt. Hoewel de details in de loop van dat proces kunnen veranderen, staat de compositie dus van tevoren vast.

Een enkele keer ontstaat een nieuw doek uit slechts één los plaatje. Dat was het geval bij *Plastic* (2011). Op internet vond Civikov een foto van twee sprekend op elkaar lijkende Barbieachtige dames. Het bleek een

foto van de Amerikaanse Kim Kardashian, bekend van haar realityshow, naast haar eigen wassen beeld. Daar omheen bedacht de schilder een hele wereld compleet met kinderen en huizen als Barbiekastelen. Hardroze overheerst. “Deze dames hebben voor mij niks van een gezellige moeder, ze zijn alleen geïnteresseerd in shoppen. Kijk maar naar de reacties van die kinderen. Vandaar dat ik op die tas ook het woord ‘Mothercare’ heb aangebracht, een winkel waar ik als kind veel met mijn moeder kwam en waar ik goede herinneringen aan heb. Het schilderij is heel cynisch eigenlijk.” In *Plastic* schets Civikov ons een wereld waarin alles perfect moet zijn, een wereld met mooie vrouwen, fraaie huizen en het liefst Ken op de achtergrond. Niemand van ons kan zich onttrekken aan de ideale wereld zoals de reclame die ons schetst. Wijk je af van de norm, dan val je uit de toon. Zoals het meisje rechts met de huilende baby. Op haar T-shirt prijkt het dubbelzinnige ‘You win’. Indirect doelt Civikov daarmee op de tendens dat Nederland steeds minder tolerant lijkt te worden.

Kort na haar afstuderen aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam schilderde Civikov portretten, of beter gezegd figuurstukken van één of hooguit twee personen. Het ging haar daarbij vooral om de communicatie tussen de figuur op het doek en de toeschouwer. Soms stond de communicatie, of het gebrek daaraan, tussen de twee figuren óp het doek centraal. De schilder plaatste haar personages in een leeg, kaal landschap waaraan niks viel af te lezen. Haar kleurgebruik was over het algemeen terughoudend op een enkele stevige kleur na. Wat opviel was het formaat van de figuren, de monumentale manier waarop ze waren vormgegeven, hun gelaatsuitdrukking en houding en vooral de psychologische lading die ze hen zo gaf. Niet voor niets won ze in 2004 daarmee de Buning Brongers Prijs.

ONDERLINGE VERHOUDINGEN

Een kleine tien jaar later zijn de figuurstukken van Civikov steeds dichter bevolkt geraakt en is er ook meer in de achtergrond gekomen. Gezichtsuitdrukking

**DIEREN KUNNEN OOK
 WREED ZIJN, MAAR BIJ
 MENSEN GAAT HET ALLEEN
 OM MACHT EN OM GELD.**

en houding worden nog bepalender in deze grotere groepscomposities waarin zij onderlinge verhoudingen zichtbaar maakt. Daarmee zijn haar voorstellingen op verschillende fronten complexer geworden. Hoewel haar figuren tot nu toe altijd strak ingekaderd zijn, kijk naar haar consequente gebruik van contouren, binnen die afgebakende vlakken brengt ze steeds meer variatie in verftoets aan. Dat maakt de recente doeken ook in schilder kunstig opzicht interessant om naar te kijken. Wat op het allereerste gezicht vrolijk en fris oogt, blijkt al gauw cynisch en vol afschuif. In al haar voorstellingen toont Civikov hoe wij mensen met elkaar omgaan. "Ik heb het altijd leuk gevonden om naar mensen te kijken, ik heb veel foto's en filmpjes gemaakt. Waar ik me over blijf verbazen en waar ik steeds weer, meestal in negatieve zin, van onder de indruk raak, is wat mensen elkaar bewust aandoen. Dat is typisch iets van mensen. Dieren kunnen ook wreed zijn, maar dat heeft dan nog een soort logische reden. Bij mensen gaat het alleen om macht en om geld."

De jury van de Koninklijke Prijs noemde Civikovs werk terecht maatschappijkritisch. Haar voorstellingen brengen op niet mis te verstane manier in beeld waar het in onze (consumptie)maatschappij aan schort. De gestructureerde manier waarop ze haar voorstellingen componeert, geeft haar doeken niet alleen een solide karakter, deze verraadt tevens haar bewondering voor Duitse schilders als Neo Rauch en Matthias Weischer. Daarnaast zorgen haar palet en de wijze waarop ze de verf op het doek zet voor het nodige speelse contrast. Met dissonanten als dit contrast en de heftige contouren versterkt zij het wrange karakter van de voorstellingen. Die dissonanten zorgen er bovendien voor dat je in de hyperrealistische doeken een dubbele en soms zelfs driedubbele boodschap kunt lezen. Zo zoomt Civikov genadeloos in op de hardheid en de treurigheid van onze tijd. ■

'MARIE CIVIKOV - SCHILDERIJEN, JUSTIN WIJERS - TEKENINGEN'
27 NOV. T/M 24 DEC. 2011
Galerie Maurits van de Laar, Herderstraat 6, Den Haag
WWW.MAURITSVANDELAAR.NL

PROJECT 'GROOT FORMAAT'
TENTOONSTELLING VOORJAAR 2012
CBK Rotterdam, Nieuwe Binnenweg 75
WWW.CBK.ROTTERDAM.NL
MEER INFO: WWW.MARIECIVIKOV.NL

MARIE CIVIKOV,
Plastic, 2011, olieverf
en acryl op doek,
200 x 290 cm, foto:
Studio Tom Haartsen

MARIE CIVIKOV SCHETST ONS EEN

WERELD WAARIN ALLES PERFECT MOET ZIJN.